

Vestre Toten kommune



**Året som gikk
2010**

**Del 4
Finansrapport**

Innholdsfortegnelse

	Side
1. Innledende kommentarer	3
2. Kortsiktige plasseringer - vurdering av likviditetssituasjonen	4
3. Langsiktige finansielle aktiva	5
4. Gjeldsporteføljen	8
5. Rådmannens oppsummering	11

Del 1. Innledende kommentarer

1.1 Bakgrunn for rapporten

Kommunestyret i Vestre Toten vedtok i mars 2002 "Reglement for finansforvaltningen i Vestre Toten kommune". Reglementet ble revidert i april 2005.

I henhold til reglementet skal rådmannen rapportere til formannskapet og kommunestyret samtidig med fremleggelse av kommunens regnskap og årsberetning.

1.2 Generelle kommentarer til finansmarkedet i 2010

Året 2010 har vært preget av en jevnt god avkastning på langsiktige plasseringer og fortsatt lav pengemarkedsrente. Det siste påvirker avkastning på kortsiktige plasseringer i negativ retning, men gir en svært lav innlånsrente på "flytende lån.

Med høy grad av langsiktig rentebinding på låneporteføljen, har ikke kommunen fullt ut fått nytte godt av lavere markedsrente på sine innlån.

1.3 Finansreglement og forvaltningssamarbeid

Det er ikke foretatt endringer i finansreglementet i 2010. Det er heller ikke gjort vesentlige endringer i samarbeidsavtaler knyttet til den operative forvaltningen.

Rådmannen har tidligere varslet kommunestyret om at han vil legge fram forslag til revidert finansreglement. Dette arbeidet har dessverre blitt utsatt av kapasitetshensyn. Forslag til revidert finansreglement vil imidlertid bli lagt fram til behandling i kommunestyrets møte 9. juni 2011.

I 2008 gjennomførte Vestre Toten kommune en anbudsrunde på dagligbanktjenester. Avtalen har fungert godt gjennom både 2009 og 2010 og bank og kommuner (samarbeid med Østre Toten kommune) følger opp de intensjoner og gjensidige forpliktelser som ligger i avtalen

Del 2. Kortsiktige plasseringer - vurdering av likviditetssituasjonen

2.1 Likviditetssituasjonen i 2010

Som følge av blant annet få driftsreserver, har kommunens likviditetssituasjon i enkelte perioder vært anstrengt. Grunnlikviditeten, dvs når fondsmidlene holdes utenom, er svak. Situasjonen har forverret seg med ytterligere i løpet av ved at disposisjonsfond er brukt i driften i 2010. Vi har vært avhengig av at alle investeringsprosjekter er finansiert slik at investeringsutgiftene ikke belaster likviditeten. I perioder i har kommunen vært avhengig av å låne av egne fondsmidler, ubrukte lånemidler og i kortere perioder er det trukket på driftskreditt.

Rådmannen følger likviditetssituasjonen nøye og det er i gjennom 2010 og starten av 2011 gjort endringer i de langsiktige plasseringene slik at disse er langt mer likvide enn tidligere.

Kommunens kortsiktige arbeidskapital (inkludert fondsmidler) er redusert fra 46,2 mill kroner i 2007 til 16,6 mill kroner i 2008, til 5,2 mill kroner i 2009 og videre til – 2,1 mill kroner ved utgangen av 2010. Årsaken ligger i de negative driftsresultatene i 2008 og 2009 og bruk av fondsmidler i 2010.

De kommende årene er det derfor helt nødvendig å styrke arbeidskapitalen for å øke handlefriheten og sikre en tilfredsstillende likviditet. Dette kan kun gjøres gjennom overskudd i driften, dvs gjennom inndekning av opparbeidet underskudd og deretter avsetning til fonds.

2.2 Plasseringer i året

Likviditetssituasjonen har vært slik at det ikke har blitt foretatt plasseringer i rentemarkedet slik finansreglementet åpner for. Kommunens driftsmidler har vært plassert i Totens Sparebank som brukes til de fleste dagligbanktjenestene. Innskuddene forrentes i samsvar med eksisterende bankavtale. Etter bankavtalen er det snakk om en rente på 0,3 % over NIBOR (løpende markedsrente).

Så lenge det ikke er foretatt plasseringer i kapitalmarkedet, er det ikke knyttet finansiell risiko til plasseringene utover det som følger av å ha all driftslikviditet samlet i en bank.

2.3 Konsekvenser for budsjettet

Renteinntektene på driftsmidlene ble litt høyere enn forutsatt i budsjettet.

2.4 Rådmannens oppsummering - framtidige utfordringer

Det er bekymringsfullt med den store reduksjon i arbeidskapitalen i perioden 2008 til 2010. Det er nødvendig å styrke grunnlikviditeten og driftsreservene ytterligere de kommende årene. Resterende inndekning av regnskapsmessig underskudd fra 2008 og 2009 på henholdsvis samlet 31,7 mill kroner må ha høyeste prioritet inneværende og kommende budsjettår.

Del 3. Langsiktige finansielle aktiva

3.1 Aktivaforordning og avkastning pr 31. desember 2010

Kommunens plasseringer, viser følgende aktivaforordning og avkastning pr 31.12.10 (i 1.000 kroner):

Plassering	Markedsverdi (i 1.000 kroner)	Aktiva- fordeling	Strategisk aktivaforord.	Tidsvektet avkastning i %
Pengemarked / bank	15.273	22,80 %	30 %	2,76 %
Norske obligasjoner	9.891	14,76 %	15 %	5,22 %
Utenlandske obligasjoner	9.014	13,46 %	15 %	5,31 %
Norske aksjer	2.820	4,21 %	5 %	19,50 %
Utenlandske aksjer	6.040	9,01 %	10 %	6,64 %
Hedgefond	15.072	22,50 %	20 %	8,53 %
Eiendom	8.860	13,23 %	5 %	-1,14 %
Sum	66.970	100,00 %	100 %	6,64 %

Avkastningen i året utgjør i overkant av 3,6 millioner kroner, eller 6,64 % målt mot en referanseindeks på ca 5,0 % og pengemarkedsrente på 2,26 %.

Oversikten viser at pengemarked / bank er noe undervektet, mens hedgefond er overvektet. Dette er justert inn i starten av 2011. Porteføljens risiko er redusert og plasseringene er langt mer likvide nå enn for ett år siden.

Eiendom er fortsatt overvektet i forhold til reglementet og over maksimalramma på 8 %. Dette skyldes i hovedsak kommunestyrets vedtak om å investere relativt stort beløp i industriparkens eiendomsselskap.

Fordelingen mellom henholdsvis rentebærende plasseringer og aksjer / alternative plasseringer er forholdsmessig 50 / 50 (mot 53 / 47 ved utgangen av 2009). Etter kommunens finansreglement er den strategiske forordningen 60 / 40, dvs at forvaltningen avviker noe fra "normalen". I starten av 2011 er dette korrigert inn ved at hedgefond er solgt og frigjorte midler er plassert i rentebærende papirer.

3.2 Oversikt over plasseringene

Vedlagt følger en oversikt over hvordan midlene er plassert fordelt på aktivaklassene:

- Pengemarked / bank
- Norske obligasjoner
- Utenlandske obligasjoner
- Norske aksjer
- Utenlandske aksjer
- Hedgefond
- Eiendom

Under følger tabeller / sammendrag for de ulike aktivaklassene med markedsverdi pr 31. desember 2010. (Alle beløp i 1.000 kroner):

Pengemarked / bank

Bank	Kostpris	Markedsverdi
Bankplasseringer	15.273	15.273
Sum pengemarked / bank	15.273	15.273

Norske obligasjoner

Utsteder	Kostpris	Markedsverdi
Diversifiserte norske aksjer	9.993	9.891
Sum norske obligasjoner	9.993	9.891

Utenlandske obligasjoner

Selskap	Kostpris	Markedsverdi
Bluebay Investment Grade Bond Fund	3.500	3.538
ABN AMRO Obligasjon utland	4.600	5.476
Sum utenlandske obligasjoner	8.100	9.014

Norske aksjer

Fond	Kostpris	Markedsverdi
Diversifiserte Norske Aksjer	2.000	2.820
Sum norske aksjer	2.000	2.820

Utenlandske aksjer

Fond	Kostpris	Markedsverdi
Diversifiserte globale aksjer	4.191	6.040
Sum utenlandske aksjer	4.191	6.040

Hedgefond

Fond	Kostpris	Markedsverdi
Formuesfondene Long/short note I	1.815	2.393
Formuesfondene Long/short note II	2.845	3.752
Navigator Hedge	1.408	1.232
DMH	6.515	6.741
Viking Global Investors USD Note II	1.000	955
Sum hedgefond	13.583	15.072

Eiendom

Fond	Kostpris	Markedsverdi
Raufoss Industripark III AS	5.917	6.588
Haninge Eiendomsinvest AS	1.964	2.271
Sum eiendom	7.881	8.860

3.3 Rådmannens vurdering av forvaltningen, avkastning og risiko

Resultatet for året viser en positiv avkastning for porteføljen totalt sett på 6,64 mot en referanseindeks på like i overkant av 5,0 %. (Litt usikkert anslag på grunn av manglende dokumentasjon). Dette må karakteriseres som en god avkastning. Alle aktivaklasser med unntak av eiendom har bidratt positivt.

Under følger til orientering en oversikt over avkastning de siste ni årene.

År	Avkastning
2010	6,6 %
2009	8,2 %
2008	-5,7 %
2007	6,6 %
2006	26,5 %
2005	8,9 %
2004	9,4 %
2003	12,6 %
2002	-9,5 %
Gjennomsnitt	7,1 %

Selv med to "dårlige år" (2002 og 2008), er den gjennomsnittlige avkastningen på over sju prosent. Ut fra dagens risikoprofil på porteføljen (som ble betraktelig justert i 2005), må det påregnes negativ avkastning ca hvert 10 år i gjennomsnitt.

3.4 Avkastning i forhold til det budsjetterte

Som nevnt ovenfor, ble det en god avkastning på de plasserte midlene i 2010. Forvaltningen kan regnskapsmessig oppsummeres slik:

Konto	Utgift	Konto	Inntekt
Honorarer konsulenttenester	189	Renter av bankinnskudd	
		Andre renter	90
Andre finanskostnader Realisert og urealiserte tap på plasseringer	47 163	Realiser og urealisert gevinst plasseringer	2.678
Sum	399	Sum	2.768

Samlet gir dette en netto positiv avkastning på 2.369.000 kroner mot en budsjettert avkastning på ca 5,5 mill kroner. Budsjettet var for optimistisk (og er for 2011 nedjustert til 3,5 mill kroner).

Avkastningen for året er imidlertid reelt 1,2 mill kroner høyere (ca 3,6 mill kroner), men det er ført en korrigerings på 1,2 mill kroner mot balansen (knyttet til eiendomsporteføljen) som påvirker regnskapsført beløp.

Del 4. Gjeldsporteføljen

4.1 Utvikling i lånegjeld i 2010

Kommunens lånegjeld har utviklet seg slik i 2010:

Ordinære investeringslån	Beløp
Lånegjeld pr 01.01.10	536.400
+ Nye låneopptak i 2010	75.660
- Betalte avdrag	-20.465
= Lånegjeld pr 31.12.10	591.595

Formidlingslån *)	Beløp
Lånegjeld pr 01.01.10	121.800
+ Nye låneopptak i 2010	20.000
- Betalte avdrag	-3.123
= Lånegjeld pr 31.12.10	138.677

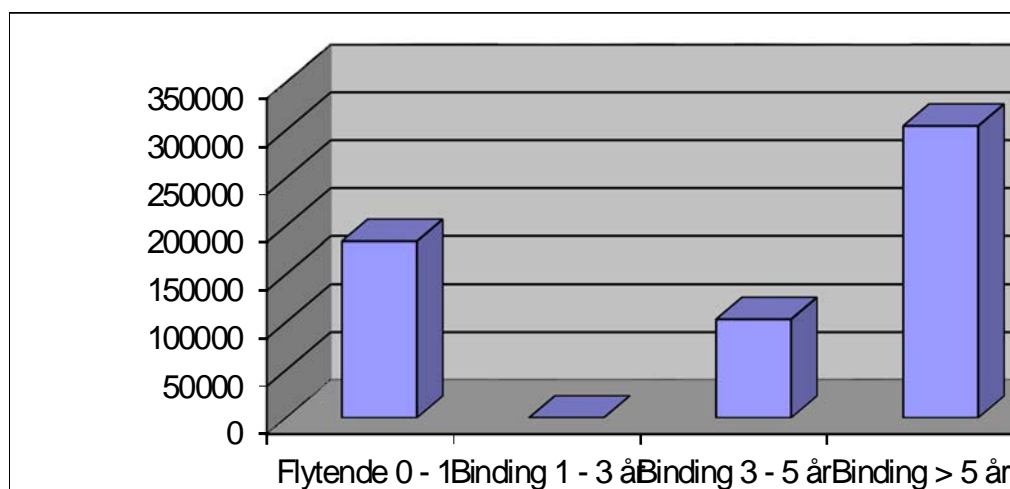
*) Dette er innlån fra Husbanken som kommunen låner ut igjen.

4.2 Låneporteføljens sammensetning og vilkår

Under følger nøkkeltall for kommunens ordinære låneportefølje (ekskl. formidlingslån):

	Flytende rente 0 – 1 år	Rentebinding 1 – 3 år	Rentebinding 3 - 5 år	Rentebinding > 5 år
Restgjeld 31.12 (i 1.000 kr)	184.053	0	103.057	304.485
Rentevilkår (i gjennomsnitt)	3,0 %	-	4,6 %	4,6 %

Grafisk framstilling av låneporteføljen fordelt på rentebindingsperioder (i 1.000 kr):



Noen nøkkeltall for porteføljen:

- Gjennomsnittlig rente ved utgangen av året 4,24 %.
- Durasjon (gjennomsnittlig bindingstid) er 4,2 år. Etter finansreglementet skal gjennomsnittlig durasjon ligge mellom 0 og 5 år med 3 år som normalposisjon. Gjennomsnittlig bindingstid ligger innenfor rammene, men har økt i løpet av 2010. Dette skyldes at rådmannen har valgt – i en lavrenteperiode – å ta lengre posisjoner.
- Forholdet mellom flytende og fast rente er 31 % flytende og 69 % rentebinding. Dette er marginalt utenfor rammene i finansreglementet som angir at minimum 1/3 av porteføljen skal ha flytende rente, 1/3 skal ha fast rente og 1/3 skal vurderes ut fra markedssituasjonen. I løpet av 2011 vil dette imidlertid endre seg relativt mye da nye lån er tatt opp med flytende rente.

4.3 Oversikt over lånegivere

Kommunens ordinære lånegjeld fordeler seg slik på lånegivere ved utgangen av 2010 (i 1.000 kr):

Lånegivere	Antall lån	Restgjeld
Kommunalbanken	5	358.400
DnB – sertifikatlån	1	63.000
Nordea – sertifikatlån	1	170.000
Totens Sparebank	1	195
Sum *)	8	591.595

*) I tillegg forvaltes formidlingslån i Husbanken på 138,7 mill kroner.

Oversikten viser de ordinære låneopptakene. I tillegg er det gjort såkalte swap-avtaler (avtaler om fast rente) på en stor andel av låneporteføljen. Dette instrumentet brukes aktivt i forvaltningen.

4.4 Vilkår i forhold til det budsjetterte

Renteutgiftene ble ca 2,3 mill kroner høyere enn budsjettert. Dette skyldes i første rekke en kombinasjon av litt for optimistisk budsjettering og at låneopptaket i 2010 ble foretatt helt i starten av året. De ubrukte lånemidlene ble i imidlertid plassert på driftskonto med høyere innskuddsrente enn lånerenten på samme tidspunkt. Dette medførte høyere renteinntekter.

4.5 Kommentarer til låneforvaltningen

Rådmannen har valgt en aktiv forvaltning av lånene i egen regi, men i nært samarbeid med låneinstitusjonene. Den aktive forvaltningen inkluderer også bruk av renteavtaler, dvs avtale om fast rente - umiddelbart eller fram i tid. De korte og lange rentene varierer mye gjennom året. Ved aktiv forvaltning av porteføljen og bruk av

rentesikringsinstrumenter, er det derfor mulig å oppnå gode vilkår. Det gir også forutsigbarhet i budsjettsammenheng for en kommune med stram kommuneøkonomi.

Rentene falt kraftig i 2009 og lavrentesituasjonen har vedvart gjennom 2010. I en slik situasjon hadde det vært bedre med en høyere andel lån med flytende rente. Rådmannen valgte imidlertid som følge av et svært urolig finansmarked og for å hindre betydelig budsjettsprekk i 2007 og 2008, å sikre en høy andel av låneporteføljen. Sett i forhold til markedsutviklingen var dette lønnsomt de nevnte årene, men kommunen har bare i liten grad oppnådd fordelene av rentenedgangen i 2009 og 2010.

Selv om snittrenten nå ligger godt over den kortsiktige markedsrenten på om lag 2,75 %, er nivået for porteføljen samlet sett på et nivå som langsiktig anses som akseptabelt.

Del 5. Rådmannens oppsummering

Siden dette er en rapport som oppsummerer og ikke er ment som et beslutningsunderlag for endring av strategier osv, nøyer rådmannen seg med følgende kortfattede oppsummering av finansforvaltningen i 2010:

- Vestre Toten kommune har fortsatt en svak grunnlikviditet og har derfor perioder i året hvor likviditetssituasjonen er utfordrende. Den kortsiktige arbeidskapitalen er svekket ytterligere i 2010. Det er viktig at det de kommende årene foretas avsetninger som bedrer situasjonen. Inndekning av regnskapsmessig underskudd fra 2008 og 2009 må prioriteres høyt de neste årene.
- Forvaltningen av langsiktige midler har gitt en god avkastning i 2010.
- Gjeldsporteføljen forvaltes aktivt. Rådmannen er i et langsiktig perspektiv komfortabel med rentevilkår og løpetid ved utgangen av året. Kommunens behov for tilpasninger i 2007 og 2008, samt behovet for forutsigbarhet budsjettmessig, har imidlertid medført at porteføljens gjennomsnittsrente ligger relativt mye over den kortsiktige markedsrenten. Avviket er imidlertid ikke så stort i forhold til føringene i finansreglementet hvor durasjonen (gjennomsnittlig rentebindingstid) er satt til tre år.

Bjørn Fauchald
Rådmann